

24 juni 1903 Eerste uitvoering van *Den uil* in het Grand Hotel te Vlissingen door het Zalsman-Kwartet. Ook het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* (RC 10) staat op het programma.

Vlissingsche Courant (niet gesigineerd), 24 juni 1903;

Met machtige waardeering hoorde ik van onzen componist Diepenbrock het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* en den verrukkelijken humor in *Den uil*.

10 nov 1904 Uitvoering van de *Rey van burchtsaeten* en *Den uil* door het Zalsman-Kwartet in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht tijdens een concert van de Utrechtsche Muziekvereniging. Voorts worden uitgevoerd koorwerken van Bortniansky, Loots en Schumann; Julius en Engelbert Röntgen spelen cellosonates van Corelli en Beethoven.

Utrechtsch Nieuwsblad (E.C. [= Emile Coenders]), 12 november 1904:

Zelfs voor de musici was het een interessante avond, alleen reeds door de uitvoering van een werk van Diepenbrock *Rey der burchtsaeten* uit Vondel's *Gijsbrecht*, waarmede het concert geopend werd, op een wijze die evenzeer eerbied af moet dwingen voor het kunstige weefsel der compositie, als voor het technische *achevé* waarmede het kwartet dit overmoeilijke werk ten gehore bracht. Ik vermoed dat het publiek echter nog meer zal genieten hebben van de drie zangnummers, die nog voor de pauze volgden: *Du Hirte Israëls* van Bortniansky, dat bijzonder mooi gezongen werd, *Wiegenlied* van Loots en het Vlaamsche volkslied *Den uil* van Diepenbrock, want Diepenbrock's kunst stelt aan den toehoorder hogere eischen, dan waaraan door een publiek van leeken, vooral bij een eerste aanhooren, kan voldaan worden.

13 sept 1906 Bij de uitgever S.L. van Looy te Amsterdam verschijnen in druk *Vier Vierstemmige Lieder* waarin *Den uil* (RC 56), *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* (RC 10), *Oud paaschlied uit Twente* (RC 57) en *Rey van burchtsaeten* (RC 28) zijn samen gebracht.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 4 december 1906:

In de eerste plaats worde vermeld de breede, royaal gedrukte, typografisch keurig uitgevoerde bundel *Vierstemmige Lieder* van *Alphons Diepenbrock*, door den heer S. L. van Looy uitgegeven. Een bundel, die vier liederen bevat, voor sopraan, alt, tenor en bas gecomponeerd. Een er van, de *Rey van burchtsaeten*, is een overdruk uit de *Gijsbrecht*-muziek, die bij Bohn te Haarlem het licht zag. Doch men zal deze *Rey* "Waar werd oprechter trouw", die misschien reeds in wijder kring bekend en bewonderd is geworden dan de drie andere zangen, gaarne met deze bijeen zien. Met de *Rey* zijn nu door deze uitgaaf openbaar gemaakt: het geestig Oud-Vlaamsche volkslied *Den uil die op den peerboom zat*. Verder het *Oud paaschlied uit Twente* "Christus is opgestanden, al van der Joden haer handen", dat op motieven der Paasch-sequens *Victimae Paschali* is geschreven: een der bewijzen, zooals J.C. Hol

opmerkte, dat Diepenbrock als katholiek kunstenaar dichter bij de schatkamer der pure melodie, de Roomsche koraal-zangen, staat dan menig ander. En dan nog het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied*, waarvan de aanvangsmelodie reeds door haar positieve afgerondheid – weer een citaat uit Hol's studie over Diepenbrock – in het Hollandsch gemoed een bijzonder bevredigende ontroering te weeg brengt.

Het Nieuws van den Dag (Daniël de Lange), januari 1907:

Onze gevierde Nederlandsche componist Diepenbrock heeft bij den uitgever S.L. van Looy te Amsterdam vier vierstemmige liederen doen verschijnen. Telkens wanneer van dezen componist iets verschijnt, mag men zich verheugen, want hij behoort tot degenen, die iets eigens te zeggen hebben. Deze liederen zijn, volgens aanduidingen in de partituur, uit verschillende tijdvakken. *Den uil* en *Oud paaschlied uit Twente* zijn van het jaar 1903, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied* is uit het jaar 1884, en *Rey van burchtsaeten* is uit het jaar 1892. Dit laatste werk is reeds van vroeger bekend, het werd reeds uitgevoerd en is vroeger verschenen in de pracht-uitgave van Vondel's *Gysbreght van Aemstel*, bij de Erven Bohn, te Haarlem. Ook zonder aanduiding van den tijd van ontstaan, zou men geneigd zijn geweest, voor ieder der vier koorliederen een eigen geboortejaar vast te stellen. Diepenbrock is er op uitstekende wijze in geslaagd, om in den vorm van lied aan de verschillende episodes uit het aardige, oud-Vlaamsche volkslied: *Den uil*, een eigen physionomie te verzekeren. Als voorbeeld worde hier gewezen op het vierde couplet, bij de woorden: “Zij brachten hem naar den doctoer”. De vrije imitaties in de vier stemmen zoowel hier als in het zesde couplet maken een bepaald amusanten indruk. Ook de sequenzmatige afsluiting is bijzonder geslaagd; zij doet denken ofschoon zij muzikaal er niet op lijkt, aan Berlioz' Amen-ironie in *La Damnation de Faust*. Het tweede, een *Vijftiende-eeuwsch bruyloftlied*, is een zang vol van jolijt. De stemming van den naïven tekst is op voortreffelijke wijze in de muziek tot uitdrukking gebracht. In dit lied is een practisch bezwaar opgesloten: de figuren in de stemmen zijn namelijk vaak instrumentaal gedacht. Alleen zeer goede geschoolde stemmen zullen dit werkje op bevredigende wijze kunnen uitvoeren. — Bijzonder schoon en in allen deele geslaagd is het lied: *Christus is opgestanden*. Hoogste eenvoud, gepaard aan groote, zuivere expressie zijn de bijzondere kenmerken van dezen waarlijk indrukwekkenden zang. Dit lied mag men als een der meest geslaagde werken van Diepenbrock beschouwen. — Over de *Rey van burchtsaeten*, uit Vondel's *Gijsbreght van Aemstel*, behoeft niet in 't bijzonder te worden gesproken, wijl men dezen zang als bij de muzikale beoefenaren bekend mag aanzien. — Het kleed waarin S.L. van Looy deze liederen gestoken heeft is bijzonder aantrekkelijk.”

De Tijd (Philip Loots), 2 januari 1907:

Alphons Diepenbrock heeft onlangs de gelukkige gedachte gehad in druk te doen verschijnen *Vier Vierstemmige Lieder voor Sopraan, Alt, Tenor en Bas*, welke uitgave een verheuging zal zijn voor alle goede Nederlandsche a-cappella-koren en voor allen, wien onze vaderlandsche kunst ter harte gaat. — Elk der vier nummers afzonderlijk zou een uitvoerige bespreking behoeven, om er de beteekenis eenigermate van te doen beseffen. Evenwel moet ik trachten de mij voor deze korte aankondigingen gestelde perken zoo weinig mogelijk te buiten te gaan. — No. 1 dan, getiteld *Den uil* oud-Vlaamsch volkslied – is een stuk in verhalenden toon en van lichte, luchtige, maar allesbehalve wat men noemt “goedkoope” bewerking. Het is gecomponeerd in een vrijen strophen-vorm, die den toondichter niet belette, alle bijzonderheden van het luimige gedicht prachtig te belichten. Kostelijk b.v. is die “Jufvrouw” die “zelven voorkwam” toen de uil met zijn gebroken pootjes naar den “doctoer” was gebracht. Typisch dan het treurige verhaal (in C-mol) van het sterven en begraven van den uil – maar zoo gauw heeft “de koster met zijn droeve stem” niet van “Domine requiem” gezongen, of het refrein:

“Van simmedondijne, van farilonla” herneemt zijn vorigen joligen toon. Een effectvolle climax besluit het geheel. — No. 2, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* is – praktisch gesproken – het meest waardevolle stuk uit den bundel. — Bij alle vrijheid van stemvoering en fijnheid van muzikale uitdrukking is de uitvoering van dit heerlijke lied voor alle goed samengestelde – en goed aangevoerde! — gemengde koren bereikbaar. Ook hier heeft de componist van den strophen-vorm gebruik gemaakt, maar met hoe gevoelige hand weet hij den vorm naar de gedachte te wijzigen. Let eens op de tweede strophe, waar, ter wille van den woord-zinbouw, vóór- en nazin der muzikale periode maar eenvoudig zijn verwisseld – en hoe vloeiend en natuurlijk klinkt die zoo ontstane nieuwe periode! Men zou de muziek in de kleinste onderdeden willen ontleden om er de talloze fijnheden van sentiment en gedachte in aan te wijzen. Ziet nog even dien veranderden nazin op de woorden “Salich sijn sij die sijn bereed”. Is die harmonie-wending niet subliem?... Inderdaad, het zou heel moeilijk zijn, onder de Nederlandsche liederen, van welk tijdperk dan ook, de weergade van dezen verrukkelijken Bruiloftszang te vinden! — No. 3. Weer van geheel ander karakter – ofschoon in vorm zich bij de voorgaande aansluitend – is het nu volgende nummer: *Oud paaschlied uit Twente* “Christus is opgestanden”. Ook wat uitvoerbaarheid betreft, komt het vrijwel met de beide vorige liederen overeen. Toch zullen de zangers nóg meer dan daar in de geringste bedoelingen van den toonzetter moeten doordringen, wil hun voordracht – gegeven het groot aantal strophen van dit lied – tot het eind toe de belangstelling der hoorders blijven boeien. Hiermede is natuurlijk niets gezegd ten nadeele der compositie als zoodanig. Integendeel is ook deze hymne – gecomponeerd op een motief der Paaschsequenz *Victimae Paschali* – overrijk aan heerlijke détails. Om maar iets te noemen, de strophe: “Christus die voer ter hellen,/Om 't daer in vrede te stellen./Die in duijsternisse lagen zoo zeer bezwaert,/God heeft ze met zijn eeuwige licht verklaert” — is – en heel bijzonder schoon in de beide laatste verzen – zoo ontroerend schoon, dat deze acht maten voldoende zouden zijn om ons Diepenbrock te doen kennen als een geniaal kunstenaar. Het geheele stuk, ondermengd en besloten met al hooger opjubelende “Alleluja's”, draagt een karakter van edelen eenvoud en heilige geestdrift. — No. 4. Het slot van den bundel vormt de onvolprezen *Rey van burchtsaeten* uit Vondel's *Gijsbyeicht van Aemstel*, die hier dus voor de tweede maal (zoover ik weet) in druk verschijnt. Ik zal niet beproeven mijn bewondering voor deze machtige uiting van Diepenbrock's genie in woorden te kleeden. De zinrijke, aangrijpend schoone verklanking der eerste drie verzen: “Waer werd oprechter trouw/ Dan tusschen man en vrouw/ Ter wereld ooit gevonden?”/ zou alleen reeds het onderwerp van een breedvoerige beschouwing kunnen uitmaken. Maar wie zou met zoo'n droge uiteenzetting gebaat zijn?... Hoort dien aanhef der sopranen en alten met haar simpel oprecht, trouwhartig tertsens-motief; dat sympathiek overnemen ervan door tenoren en bassen... en dan – bij het tweede vers – dat innig samensmelten van mannen- en vrouwenstemmen, tegelijk met den heerlijk vollen uitbloei der harmonie! Hoort straks de vier solo-stemmen, waar zij in hartbrekende klachten uitdrukking geven aan het treuren en jammeren van “tortelduif, gescheurd van haar beminden tortel”... De indruk, die dit alles op een ontvankelijk gemoed maakt kan toch met geen woorden worden benaderd! — Zag ik dan boven – uit praktisch oogpunt – de hoogste waarde van dezen onschatbaren bundel in het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid*, als zuivere kunstuiting beschouwd staat de “Vondel-Reij” m.i. verre boven al het overige uit. Maar... waar zijn de Nederlandsche koren, die dit fonkelend kunstjuweel tot het geestelijk eigendom van het Nederlandsche volk zullen maken?...

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([Willem Landré]), 16 januari 1907:

Voor alle a capella koren, die het tot een zekere hoogte gebracht hebben, moet deze bundel een welkome gave zijn, want hij bergt een schat van diepgevoelde en door meesterlijke bewerking hoogst boeiende muziek. Bijzondere aandacht vestigen wij op het *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* met de

fijn gevormde en prachtig doorgevoerde melodie; op de Paaschhymne gebouwd op 'n motief der Paaschsequenz *Victimae Paschali*, en op de *Rey van burchtsaeten* “Waar werd oprechter trouw”. Met zoo vaste hand zijn melodieën neergeschreven, met zoo groot meesterschap de stemmen gevoerd en van overlading heeft de hoog begaafde componist deze koren geheel weten vrij te houden.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), januari 1907:

Een kostbare gave heeft ons geschonken Alphons Diepenbrock in zijn vier Liederen voor gemengde stemmen. — Het eerste *Den uil* is een heerlijk, verkwikkelijk staaltje van humor. Het is een oud Vlaamsch Volkslied, waaraan Diepenbrock een melodie ten grondslag heeft gelegd, die wel is waar een sterken gemeenschapstrek heeft met het hoofdmotief van een der cantaten van Bach, maar tevens uitermate geschikt is om de varieerende stemmingen van het gedicht weer te geven. Het lied geeft inderdaad kostelijke trekjes van humor en boeit in hooge mate door de voortreffelijke stemvoering. Het *Vijftende-eeuwsch bruyloftslid* geeft onovertreffbaar weer de stemming van blijheid en innige vreugde. Het refrein is een heerlijke vondst van reine en kinderlijke naïveteit, volkomen passende bij den schoonen Oud-Nederlandschen tekst. — Het *Oud paaschlied* “Christus is opgestanden” vindt zijn oorsprong in Twente. De componist heeft er een motief uit Wipo's sequens *Victimae Paschali* aan ten grondslag gelegd. Ook hier, evenals in de beide vorige liederen, heeft Diepenbrock de verschillende verzen als strophen opgevat. De wijzigingen echter, die hij al naar gelang van den inhoud der strophen heeft aangebracht, getuigen van den fijnen zin, dien wij bij Diepenbrock steeds zoozeer bewonderen. — Het laatste nummer uit den bundel is de *Rey van burchtsaeten* uit Vondel's *Gijsbrecht van Aemstel*. Naar mijn gevoelen is dit de schoonste muzikale reproductie die ik ken van Vondel's misschien schoonste Reij. De muziek schijnt uit de woorden gegroeid en heeft men eenmaal die muziek in het hoofd, en bij mij is dat reeds zeer lang het geval, dan kan men zich den tekst ter nauwernood meer voorstellen zonder daarbij aan de muziek te denken. — Het eenige wat aanleiding zou kunnen geven tot een meeningsverschil met den componist is de herhaling van eenige woorden (zij jammert op de dorre rank) uit de voor solostemmen gezette zesde strophe. — Ik herhaal mijne woorden van den aanvang: het is een kostbare gave die Diepenbrock ons heeft geschonken – en die een zoo voornaam uiterlijk heeft als waarop de inhoud recht heeft.

Weekblad voor Muziek (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 17 augustus 1907:

Aan *Den uil*, *Vijftiende-eeuwsch bruyloftslid* en *Oud paaschlied* uit *Twente* is de *Rey van burchtsaeten* uit Vondel's *Gysbrecht van Aemstel* – vroeger bij Bohn te Haarlem uitgegeven – toegevoegd. — Men behoeft deze liederen maar even ingezien te hebben om een sterk verlangen in zich ontwaakt te voelen naar uitvoeringen ervan. Kwartetten die zich alleen met dit doel vormen, zouden zich voorzeker voor alle moeite ruimschoots beloond vinden. “Alle moeite”, immers ze zijn moeilijk, deze liederen; maar ze zijn niet opzettelijk zoo gemaakt, ze zijn het door de dadelijk meer samengestelde conceptie van dezen diep denkenden en voelenden componist geworden, het is dus hun eigenste natuur om niet gemakkelijk te zijn, wat – juist als natuurlijk – nog nooit onoverkomelijk is gebleken. Als een koor het zich eens tot taak stelde een dezer quartetten uit te voeren, ja het eigenaardige individueele zou verloren gaan, maar de moeilijkheid die zoo'n koor zich hierdoor schiep, zou, werd ze overwonnen, toch tot een veel schooner resultaat voeren dan het zingen van die monstrueuze gewrochten (zeg liever gedrochten) die door meer of minder bevoegden op bestelling geleverd worden om bij wedstrijd te dienen. De geoefendheid der zangers ware hiermee althans uitstekend te toetsen en niet minder hunne muzikaliteit zoowel als die hunner leiders. Welke wedstrijden uitschrijvende vereeniging neemt de proef eens om een dezer liederen als verplicht koor op te geven. Het *Carmen*

saeculare van denzelfden componist heeft voor zoo'n koor ook dienst gedaan, het is er zelfs voor gecomponeerd; dit is van deze liederen niet te zeggen, maar het kan nooit tot hun nadeel strekken dat ze het niet zijn. Voor een wezenlijk muzikale jury zou 't een uitkomst zijn, naar de ettelijk herhaalde voordracht van iets wezenlijk goeds en moois, naar een stuk vrije kunst te kunnen luisteren.

Gregoriusblad (W.P.H. Jansen), januari 1907:

Muziek gelijk deze valt eigenlijk buiten het kader der besprekingen in ons Blad. Maar aangezien er, wanneer ons dergelijke muziek ter bespreking werd toegezonden, wel eens meer van den regel werd afgeweken, wil de Redactie ook dit maal een uitzondering maken, te meer wijl een van de nummers (no 3) als Paaschlied in de kerk zou kunnen gebruikt worden na H. Mis of Lof, en wijl de componist is Alphons Diepenbrock. — Evenals alles wat deze toondichter ons te zeggen heeft, een cachet van voornaamheid draagt, zoo ook deze bundel. — Dat is werkelijk pracht-muziek, ofschoon niet iedereen bij een eerste auditie het intens-schoone er van zal begrijpen en in zich opnemen. Bovendien stelt de Componist aan de zangers hooge, zeer hooge eischen, vooral in no. 2 en 4, eischen, waaraan niet vele a-capella-koren zullen kunnen voldoen. Maar ook no. 1 en 3 zijn verre van gemakkelijk. De teksten van de twee eerste nummers zijn van oude liederen en moeten beoordeeld worden naar den geest van den tijd, waaruit zij stammen. In onze dagen zou men, zonder aanstoot te geven, zulke teksten niet meer kunnen schrijven. — Het lied *Den uil* doet ons Diepenbrock kennen van een humoristische zijde, en, het moet gezegd, de toon is voor den geest van dat lied heel goed getroffen. Het geheel, voorgedragen door een goed geschoold koor, volgens de aanwijzingen des toondichters, kan niet nalaten een komisch effect te maken. Ook het bruiloftlied, licht en blijde gezongen, is een juweel van muziek; reeds bij het lezen der partituur komt men onder den indruk: wat zal het dan zijn, als men het goed hoort uitvoeren! — Het *Oud paaschlied uit Twente* in geheel anderen toon, is vol van de majesteit van het Paaschfeest. Krachtig, frisch en blijde ontwikkelt het zich uit het motief van het *Victimae paschali* en eindigt met een grandioos Alleluja op de melodie van het plechtige *Ite missa est*, een motief ook door Perosi zoo heerlijk aangewend. Hier komt het voor na de drie laatste strofen, eerst twee keeren in e, 't laatst in g; met een goed bezet koor moet dit pompeuze slot een geweldig effect maken, en dat zonder begeleiding. — Van het laatste nummer kan ik alleen zeggen, dat het ver boven mijn lof verheven is. Ik waag mij niet aan een appreciatie, maar ik geloof niet dat een modern orkest, met al zijn schier onuitputtelijke rijkdom, in staat is de liefdeklanken van deze 4 menschenlijke stemmen zelfs in de verte nabij te komen. Wat een kunstenaar is deze toondichter!

Het Jaarboekje van Jos. Alb. Alberdingk Thijm (C. van Erven Dorens), jrg. 56 (1906):

Van Dr. Alph. Diepenbrock verscheen onlangs een viertal vierstemmige liederen voor sopraan, alt, tenoor en bas. Als grootmachtige in het rijk der tonen staat hij weer voor ons, de rijkbevoorrechte, gevend van de weelde, die er in hem bloeit, troostend en verreïnend met zijne nimmer falende expressie van al wat er heftig en geweldig, of zacht en teeder beweegt in het menscheijk gemoed, van den hoogsten vreugdejubel tot het onbegrensde wee. Hoog blijft hij altoos en voornaam, niet alleen als hij zingt van den verzezen Christus en de gezaligden, verklaert met het eeuwige licht der Godheid, of van menschenliefde en de oprechte trouw van 't paar, hand aan hand verknocht, maar ook als hij een wijle afdaalt van de verhevenheid zijner bovenaardsche aanschouwing, om met luchtiger gebaar het speeltuig te heffen van de scherts en het wereldsche festijn. Wel is deze kunst onze liefde waard.

Die Musik (Paul Mittmann), januari 1908:

Diese vier Gesangsquartette, die uns in erster Linie ihrer kontrapunktischen Arbeit wegen interessieren, tragen vom ersten bis zum letzten Takte die Charakteristika des niederländischen Stils an der Stirn geschrieben. Wenn wir die hier aufgebotene, fast virtuose satztechnische Arbeit und den seltsamen Zuschnitt der Partitur recht verstellen wollen, so müssen wir uns vergegenwärtigen, dass die moderne niederländische a cappella-Musik zur Urahnin die Kunst des Diskantierens, d.h. das improvisierte kontrapunktische Umspielen irgendeiner Stimme durch die Sänger, hat, die nach und nach erst von den Theoretikern in strenge Regeln über die Verwendung verschiedener Intervalle und Zusammenklänge festgehalten und zur Grundlage für den nationalen niederländischen Stil gemacht worden sind. Bis auf wenige homophone Akkordfolgen herrscht darum auch hier ein so überreiches, bewegtes Leben in den vier Stimmen, dass ihr melodischer und kontrapunktischer Wert wohl nur von einem virtuos eingesungenen Soloquartett zur erschöpfenden Darstellung gelangen kann. Geschieht dies aber, dann werden diese *vierstimmige Lieder* von einem ungemein intimen Klangreiz sein, der lebhaft an die Wirkung altenglischer Madrigale erinnern dürfte. Empfehlenswert wäre es gewesen, dem niederländischen Texte auch eine deutsche Übersetzung unterzulegen, da die Gesänge zweifellos auch in deutschen Ländern lebhaftes Interesse erwecken würden.

19 okt 1907 Eerste uitvoering van *Recueillement* (RC 79) door Gerard Zalsman en Marie Zalsman-Landré (piano) tijdens een concert van het Zalsman-Kwartet in de Concertzaal De Kroon te Haarlem. Het kwartet zingt voorts o.a. de *Rey van burchtsaeten* en *Den uil*.

Bloemendaalsch Weekblad (Mr. P. Tideman), 20 oktober 1907:

Maar sympathieker is ons nog Zalsman's pogen om den man, die ook op vocaal gebied wellicht reeds spoedig algemeen zal worden erkend als den artistieken en tevens diepzinnigen Nederlandschen componist bij uitnemendheid Alphons Diepenbrock, meer bekend te maken. Voor Diepenbrock is de muziek de eenig denkbare vorm waarin menschen tot menschen kunnen spreken over wat hun heilig is; verzen als uit de *Rey der Edelingen* van Vondel, geven hem geen aanleiding tot eene muzikale paraphrase of toelichting noch tot eene fantasie, maar het heilige zelf dat Vondel bezielde toen hij den woordvorm schiep, naar diepte, kracht en nuance beperkt door het vermogen van menschelijke stem (maar hoe schoon toch), bezielt naar aanleiding van Vondel's verzen, Diepenbrock opnieuw en anders, muzikaal, dieper, krachtiger, fijner genuanceerd van vorm, wordt zijne compositie geschapen, evenals het vers, – dit als het ware in zich opnemend en het omsmeltend – eene openbaring van het onzichtbare eeuwige leven, dat onder en in het zichtbare als drijvende kracht leeft. — Sommige menschen kunnen zich de heiligheid der muziek in dezen zin niet denken, zonder tevens te denken aan zekere “gewijde” onderwerpen. Zij mogen zich eens herinneren, dat de heiligheid van Rembrandt's schilderijen ook niet afhankelijk is van het gewijde van zijn onderwerp, maar leeft in zijne weergave van het heilige licht, al schijnt dit licht op een gewoon stuk vleesch of op een gordijn. — Diepenbrock die geen monnik is, kent ook de heiligheid der zuivere onnoozelheid van gewone menschen en dieren, die van hunne schijnbare trivialiteit, getuige zijne compositie van het Vlaamsch liedeken *Den uil*, met welks levendige guitige vertolking het kwartet echten bijval oogstte. Wanneer zullen wij allen eens begrijpen, dat heiligheid niet noodzakelijk verbonden is aan een uitgestreken gezicht, dat er heilige humor en heilige vroolijkheid bestaat, die wel *grenzen aan* het onheilige, maar het daarom nog niet, neen juist daarom het nog niet zijn. — De compositie van *Receuillement*, het “Entends, ma chère, entends la douce nuit qui marche” van Baudelaire, den vader der moderne Fransche dichters, snijdend van melancolie, deed ons weer een andere

zijde van Diepenbrock's werk kennen. — Wij hopen dat Zalsman ons met Diepenbrock niet met rust laat; wat moest ons de borst zwellen te weten dat hij in ons midden leeft.

18 jan 1908 Uitvoering van *Den uil* in het Gebouw voor K. en W. te Utrecht, door het nieuw opgerichte Vokaal-Kwartet, bestaande uit Johanna van Linden van den Heuvell, Anke Schierbeek, Rudolf van Schaik en Hendrik C. van Oordt.

Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad (H.N. [= Hugo Nolthenius]), 20 januari 1908:

Dat Diepenbrock's kolossale schepping *Den uil* geheel zoo bedoeld is als de dames en heeren het zongen, d.i. min of meer als iets enkel komieks, kan er niet bij mij in. — Voor de uitvoering overigens mijn ongeveinsde hulde. Hier was de moeilijkste taak van den geheelen avond te vervullen.

4 feb 1908 Uitvoering van *Den uil* in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam. (Vgl. het concert van 18 januari te Utrecht.)

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 5 februari 1908:

Eén a-cappella-zang stond er op 't programma: een der vier ('n paar jaar geleden door S.L. van Looy uitgegeven) vierstemmige liederen van Alphons Diepenbrock. *Den uil* namelijk, een Oud-Vlaamsch volkslied, dat door de zeer levendig karakteriseerende voordracht 'n uitbundig succes had. Dit lied vereischt groote virtuositeit van de stemmen, 'n geoefendheid in den samenzang die niet licht verkregen wordt, en een smaak die de schakeeringen vrij houdt van te sterke kleuren. Voor een Vokaal Kwartet, als dit meer en meer worden zal, zijn, dunkt mij, die ongemeen bekoorlijke, geestvolle liederen van onzen stadgenoot bestemd. Een schoone taak, behalve *Den uil* ook de andere drie in den lande bekend en geliefd te maken!

De Telegraaf (E. Liecken), 5 februari 1908:

Een succes was ook *Den uil* van Diepenbrock! Dit Vlaamsche volkslied werkt met zijn geestige canonische bewerking, en het pompeuselijk opgevatte refrein, allervermakelijkst; en het slot, na de uylen-begravenis geeft (ik dacht aan het “Er ist verflucht; wir sind verflucht”-kwartet van Cornelius) — 'n kostelijke parodie op het “stemmen-gewoeker” van zangers uit vroeger (?) dagen. Alleen –, het kan nog meer tot zijn recht komen, dan gisteravond 't geval was. Voor het reusachtige eischen stellende, muzikale ensemble, niets dan achting, maar de dictie zeide mij te weinig. Ik heb “sehnsuchtsvoll” aan Messchaert gedacht; hoe veel fijner-humoristisch zou *die* b.v. de “kat” in den boom en den “koster met zijn droeve stem” door 'n klein releveeren hebben aangeduid!...

Caecilia (v.M. [= S. van Milligen]), februari 1908:

Nieuw was de kennismaking met Diepenbrock's quartet *Den uil*, een oud liedje door hem in humoristische toon gecomponeerd, zooals het gedichtje aanwijst. Lag het aan de uitvoering, of was ook Diepenbrock's opvatting wat zwaar en gewichtig voor zulk een naief gedichtje? Ik geloof het eerste, want

bij het doorlezen der compositie had mij dit niet zoo getroffen. Het werd wel wat dik opgelegd en dat drukte eenigszins op het karakter van dit koortje, dat reeds met grooten lof in Caecilia is besproken.

20 okt 1908 Eerste uitvoering van *Wandrer's Nachtlid* (RC 86) en *Gleich zu Gleich* (RC 85) in Diligentia te 's-Gravenhage door het Zalsman-Kwartet (Johanna van de Linde, Hermine Scholten, Jac. van Kempen en Gerard Zalsman). Voorts wordt van Diepenbrock nog gezongen *Den uil*, overigens composities van Clemens non Papa, Valerius, Lechner, Donato, de Sermisy, Lasso, Janequin, Gascogne, Costeley, Löwe, Mozart, Praetorius en Brahms, in totaal 21 nummers.

Het Vaderland (niet gesigneerd), 21 oktober 1908:

De eenige levende componist, wiens naam gedrukt stond, was onze Diepenbrock; hij was vertegenwoordigd door drie werkjes, waarvan twee humoristische: *Den uil* (Vlaamsch volkslied) en *Gleich zu gleich* (Goethe). Beide bijzonder geslaagd, beter dunkt mij dan de “verklanking” van Goethe's *Wandrer's Nachtlid* “Ueber allen Gipfeln ist Ruh”, dat men (na Schubert) maar met rust moest laten. Want elke muziek moet beneden de Taalmuziek van dit onsterfelijk gedichtje blijven.

De Avondpost (E.J.B.[ondam]), 21 oktober 1908:

Veel succes had het kwartet met Diepenbrock's komisch liedeken *Den uil*, dat er wel heel onschuldig uitziet maar lang niet gemakkelijk te zingen is.

De Hofstad (niet gesigneerd), 21 oktober 1908:

Hoeveel schoons er bestaat in de literatuur voor kwartetzang, heeft het Zalsman-Kwartet ons ten duidelijkste bewezen. Ook dat een modern Nederlands componist een der belangwekkendsten is op dit gebied, is zeer heuchelijk en iets dat op prijs gesteld moet worden. Alphons Diepenbrock's werken behoorden tot de meest interessante op dezen avond. Eene compositie als *Den uil* is zeer ad notam te nemen. Maar ook, hoe stemmingsvol is zijn *Wanderer's Nachtlid* (Goethe), hoe frisch en boeiend het *Gleich zu Gleich* (Goethe).

De Residentiebode (S.), 21 oktober 1908:

het zeer moeilijke *Den uil* van Diepenbrock, waarin ik gaarne het komische element meer op den voorgrond had hooren treden.

Nieuwe Rotterdamse Courant ([H.F. Völlmar]), 21 oktober 1908:

Geprezen dient ook te worden de doorgaans zuivere intonatie. Slechts in een paar liederen o.a. van Diepenbrock, die in dat opzicht buitengewoon moeilijk zijn, waren afwijkingen te bespeuren. De liederen van dezen componist waren *Den uil*, waarin de humoristische, quasi-ernstige stemming zeer goed getroffen werd, *Wanderer's Nachtlid*, ernstig en gedragen, met nogal vreemde harmonieën, en *Gleich zu Gleich*, lichter van inhoud, maar voor de uitvoerders alles behalve eenvoudig.

31 okt 1908 Eerste uitvoering van *Auf dem See* (RC 87) in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door het Zalsman-Kwartet. Voorts worden van Diepenbrock gezongen *Den uil*, *Wandrer's Nachtlied* en *Gleich zu Gleich*; overigens is het programma gelijk aan dat van 20 oktober in Den Haag.

Algemeen Handelsblad (S.Z. [= W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 1 november 1908:

Deze avond reeds gaf op menig moment reden tot ingenomenheid, al slaagden niet al de voordrachten even gelukkig. Er zijn niet minder dan twee-entwintig liederen gezongen, en daaronder zéér moeilijke als die van onzen landgenoot dr. Diepenbrock.

De Telegraaf (L.v.G.[igh] Jr.), 1 november 1908:

De werken van Diepenbrock, die zeer hooge, technische eischen stellen, kwamen minder gelukkig tot hun recht, al konden we in het dwaze *Den uil* menig geestig trekje hooren. Toch geloof ik dat Diepenbrock's kracht zeker niet in deze kwartetten ligt. In *Wandrer's Nachtlied* missen we door het voortdurend wisselen der solostemmen de verheven rust. In *Gleich zu Gleich* klinken de coloraturen wel wat erg vreemd, en de vele herhalingen zijn we toch langzamerhand ontwend. Het best geslaagd acht ik wel *Auf dem See*, door mooie rhythmische afwisseling.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([H.L. Berckenhoff]), 1 november 1908:

Ook de kwartetten van Diepenbrock met hunne gevaarlijke modulaties en moeilijke intonaties stelden bijzonder hooge eischen aan de a capella zang.

Het Nieuws van den Dag (Dan. de Lange), 3 november 1908:

De drie kwartetten, op teksten van Goethe, door Diepenbrock getoonzet, vermochten niet een grooten indruk te maken. Deze werkjes zijn zeer, zeer moeilijk en, ofschoon met zorg bestudeerd, voelde men toch dat de uitvoerenden nog niet in vrijheid de intentiën van den componist tot de hoorders deden doorklinken. Zelfs de zuiverheid het hier en daar te wenschen over.

De Amsterdammer (Ant. Averkamp), 8 november 1908:

Van Diepenbrock stonden vier nummers op het programma. Hiervan slaagde het best het geestige *Den uil*, een Vlaamsch volkslied, en Goethe's *Wandrer's Nachtlied* (" Ueber allen Gipfeln ist Ruh"), een prachtvol stemmingsrijk nummer.

14 jan 1909 Uitvoering van *Wandrer's Nachtlied* en *Den uil* in de Doelezaal te Rotterdam door het Zalsman-Kwartet tijdens een liefdadigheidsconcert van het Utrechtsch Stedelijk Orchest onder leiding van Wouter Hutschenruyter.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([Willem Landré]), 15 januari 1909:

Den uil, een Vlaamsch Volkslied, waarbij Diepenbrock allergeestigste en stijlvolle muziek geschreven heeft.

20 feb 1910 Uitvoering van *Den uil* door het Haagsch à capella-koor onder leiding van Arnold Spoel in de Kunstkring te Antwerpen als laatste nummer van een programma dat ook in Gent (21 februari) en Brussel (22 februari) wordt uitgevoerd.

Nieuwe Rotterdamse Courant (ongenoemde correspondent te Antwerpen), 22 februari 1910:

'k Wil alleen de nummers noemen, die biezonder troffen [...] de werkelijk geniaal-geestige compositie *Den uil* van Alphons Diepenbrock, die m.i. een wereldberoemdheid verdient. Een echt blijspel, sprankelend van vernuft, met een reeks van muzikale en schilderende vondsten om diep innerlijk jolig van te worden. [...] *Den uil*, dankbaar voor 't onthaal, kraaide ten tweede male, en besloot wijselijk den Zondagnamiddag."

Algemeen Handelsblad (ongenoemde correspondent te Gent), 22 februari 1910:

Zeer goed ingestudeerd bleek *O, che bon ecco...* van Orlando di Lasso, dat gebisseerd moest worden, gelijk het laatste gedeelte van dr. Diepenbrock's *Den uil*, dat geestig en vol begrip van de muzikale gedachtenwending voorgedragen, een ovatie uitlokte van een heftigheid als gij in Holland niet kennen mocht.

12 sep 1912 Uitvoering in het Concertgebouw te Amsterdam van de suite uit de muziek bij *Marsyas, of De betooverde bron* (RC 101), *Vijftiende-eeuwsch bruiloftslied* (RC 10), *Den uil*, de *Hymne voor viool en orkest* (RC 66), *Voorspel*, *Simeons lofzang* en slotscène van *Gysbreght van Aemstel* (RC 108) en de *Hymne aan Rembrandt* (RC 70). Medewerkenden zijn: Aaltje Noordewier-Reddingius, Pauline de Haan-Manifarges, Jac. van Kempen, Gerard Zalsman, Louis Zimmermann, Willem Royaards, een vrouwenkoor en het Concertgebouw-Orkest onder leiding van Willem Mengelberg.

Algemeen Handelsblad ([W.N.F. Sibmacher Zijnen]), 13 september 1912:

Het is een gelukkige gedachte van de directie van het Concertgebouw geweest een ganschen avond aan Diepenbrock's kunst te wijden. Een avond met Diepenbrock, een der belangrijkste persoonlijkheden van ons hedendaagsch muziekleven, laat dieper indruk na dan een muziekfeest, dat te veel vereenigen wil en waaruit de bijzondere figuren niet helder kunnen te voorschijn treden. — Diepenbrock verovert ons niet stormenderhand; zijn muziek is de klare spiegel van zijn geest, hij veel heeft nagedacht en veel heeft overwogen. Zijn werk is geboren uit een overtuiging en die overtuiging is weer het resultaat van rustige beschouwing. Diepenbrock kent zeer zeker de inspiratie (hoe zou kunst zonder inspiratie mogelijk zijn?), doch in die inspiratie is nog dikwijls een zekere gedwongenheid, waardoor zij niet tot volkomen vrijheid geraakt. Diepenbrock's inspiratie heeft niet de kracht om hem tot een dramatische schepping te voeren. [...] Van de twee vocaal-kwartetten heeft wat compositie en uitvoering betreft het *XVde eeuwsch bruiloftslied* mij veel meer voldaan dan het Vlaamsche Volkslied *Den uil*. De boertigheid van die uilen-historie is door de muziek te veel verzwaard en daardoor is de smaak er af gegaan. En het kwartet (de dames De Haan en Noordewier, de heeren Zalsman en Van Kempen) gaven ons die jolige woorden niet als een teug frissche wijn te drinken; mevr. Noordewier's stem mist het timbre voor deze oud-Hollandsche gulheid. Doch in het *bruiloftslied*, stijlvol gecomponeerd, hebben wij veel van het mooie ensemble genoten.

De Telegraaf (L.v.G.[igch] Jr.), 13 september 1912:

Dit concert, ter eere van Diepenbrock's vijftigsten verjaardag gegeven, heeft eens te meer de buitengewone gaven van dezen componist aangetoond. Wel was voorzichtig voor groote afwisseling gezorgd – orkest, solo-zang, viool-solo, koor – doch hoevele componisten, zelfs beroemde, zijn er, die een geheelen avond met hun eigen muziek kunnen boeien? Diepenbrock, die dat ongetwijfeld wèl kan, is reeds daarom een merkwaardig componist, wiens beteekenis verder gaat dan door chauvinisme geeischt nationaliteitsgevoel. Inderdaad is Diepenbrock géén Nederlandsch, doch een universeel kunstenaar. En vooral een sterke persoonlijkheid. Weinigen misschien van onze Nederlandsche componisten stonden onder zóó sterken invloed van anderen, en toch bleef Diepenbrock, al Wagnerde, Mahlerde of Debussy'ste hij nòg zoo zeer, steeds zichzelf. Een voorname, hooge muzikaliteit voor mystiek en literaire schoonheid onderscheidt hem en belet tevens contact met het gróóte publiek. Toch heeft datzelfde groote publiek hem gisteren een warme, erkentelijke ovatie gebracht: een waarachtig kunstenaar onderwerpt het publiek aan zich en dat heeft Diepenbrock bijna gedaan; men erkent een belangrijke figuur in hem, een voor ons geestesleven buitengewonen factor. — Intusschen heeft het uitgevoerd programma vooral weer twee dingen bewezen: dat Diepenbrock zich zelf bleef en toch een groote evolutie doormaakte en dat er sterke verschillen in de waarde zijner werken is. Mij is hij het liefst in het instrumentale. De zangstem is voor Diepenbrock slechts een instrument als elk ander, de eigenaardigheden er van erkent hij wel, doch doorvoelt ze niet. Het is altijd de orkest-partij, die in zijn groote zangwerken de meeste aandacht vraagt. [...] In de vocaal-kwartetten mag de stem natuurlijk instrumentaal behandeld worden. In de beide gehoorde – zeldzaam gaaf gezongen door de dames Noordewier en De Haan, de heeren Van Kempen en Zalsman – is vooral naar mooie stemvoering gestreefd. De liefde voor de oude kerkkunst straalt er in door. Heel fijn is het refrein van het *Bruyloftslied* bewerkt. “Wijnken en nu gaet in” en in *Den uil* moge de bewerking wat tè zwaar zijn, geestig is de dwaze overdrijving zeker. — Maar meer, veel meer genoot ik van de instrumentale muziek.

Nieuwe Rotterdamse Courant ([S. Bottenheim]), 13 september 1912:

Schitterend geslaagd is het feestconcert ter eere van Diepenbrock. Het publiek, dat in grooten getale was op gekomen, is tot zeldzame geestdrift bewogen en heeft den kunstenaar voor de pauze eene hartelijke ovatie bereid, eene ovatie, welke zich aan het einde na den verheffenden zang van mevrouw Noordewier in de *Hymne aan Rembrandt* herhaalde. Het programma, in zijn samenstelling rijk aan afwisseling, was er op berekend de veelzijdigheid van den toondichter te belichten [...] Nieuw in deze omgeving waren twee vocaalkwartetten, een *15de eeuwsch bruiloftslied* en een oud Vlaamsch volksliedje *Den uil*, uiterst saillante, a cappella composities, op drastische wijze voorgedragen door de dames Noordewier en De Haan, en de heeren van Kempen en Zalsman.

Het Vaderland (Th. D. [= Balthazar Verhagen]), 13 september 1912 [het volledige artikel is opgenomen onder RC 108 *Muziek bij Vondels Gijsbrecht*]:

Toen verscheen het kwartet Noordewier-De Haan-Van Kempen-Zalsman. Solo-kwartetzang, op een groot concert is eene zeldzaamheid. De proef van gisterenavond deed bij ons het verlangen rijzen, dat zulke zeldzaamheden meer mochten voorkomen. De afwisseling van instrumentale muziek door solozang werkt weldadig verfrisschend en zeker wanneer een kwartet als het hier genoemde zich doet hooren. Zij zongen het *15e eeuwsche bruiloftslied* (“Wijnken en nu gaet in”), een feestelijk, gekuischt-dartel en mooi melodieus lied uit Diepenbrock's eersten tijd, en brachten daarna met *Den uil* eene muzikale ironie en fijne geestigheid in de Amsterdamsche concertzaal, waarop de zwijgende wanden noch het verbaasde publiek verdacht bleken. — De

uitvoering der beide kwartetten was – men begrijpt het, van zulk eene bezetting! – subliem en ook hun viel een lang applaus ten deel.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 14 september 1912:

Alphons Diepenbrock is den tweeden September vijftig jaar geworden, en men vierde dit jubileum Donderdagavond in het Concertgebouw. Er was een programma samengesteld uit het werk van den meester, en al bevatte het niet de composities, welke het meest bewonderd worden, al gaf het geen overzicht, al was het zelfs een weinig stijloos (wat we nader zullen verklaren), de uitvoering beteekent een nieuwe overwinning voor de kunst van Diepenbrock. [...] Een verrukkelijk intermezzo bracht het vocaalkwartet van mevrouw Noordewier-Reddingius, de Haan-Manifarges, de heeren Jac van Kempen en Gerard Zalsman. Welk een ongeëvenaarde nuanceering der afzonderlijke partijen! — Welk een karakteristiek in de individueele doorvoering van elke melodie! Welk een juist begrip van dezen stijl! welk een evenwicht, eenheid en sentiment! Er lag de liefelijkste ontroering over den humor van *Den uil* en sommige passages, b.v. het even pianissimo gezongen refrein schenen den weerglans van iets hemelsch. Dit vond men ook in het *vijftiende eeuwsche bruiloftslied*, de wisseling van een vreemde, teedere emotie en groote vroolijkheid. Beide composities behooren onvoorwaardelijk tot de volmaakste kunstwerken. — Zeker is het jammer dat men dezen avond zoo weinig te hooren kreeg van Diepenbrock als vocaal-componist. Want de muziek, die van het woord uitgaat heeft deze meester hooger gesteld dan de instrumentale kunst, er zich ook voornamelijk op toegelegd en daarin het schoonste vertolkt wat er in hem omging. Daarom schreven we boven dat het programma geen overzicht gaf. En het schijnt ons wat stijloos omdat men niet genoeg rekening hield met het wezenlijke verschil dat men opmerkt tusschen Diepenbrock's eerste periode, welke den Duitschen stijl en de donkere kleur zeer na staat en zijn tweede periode, waarin hij zich uitdrukkelijk richt naar het meer bloeiende sentiment en het zangeriger coloriet van de Latijnsche ziel.

De Amsterdammer (I. L.[iecken]), 14 september 1912:

De plaats die Diepenbrock in de Hollandsche muzikale wereld inneemt, is een geheel afzonderlijke. Al zijn werk ontspringt uit een superieuren geest, voor wien immaterialisme, zielsintimiteit, zachte weemoed en een vaak tot verrukking stijgend blij geloof het levensbrood zijn. Geen tweeden Hollandschen componist zou ik kunnen aanwijzen, die in deze zelfde atmosfeer ademt. Alleen in Boutens, den dichter vind ik een Hollandschen kunstenaar, in wezen het naast aan Diepenbrock verwant. — Toch – een baanbreker is deze componist niet. Wagner, Strauss, Mahler, vooral Mahler beïnvloedden zijn werk wat de muzikale uitdrukkingmiddelen betreft; zijn muziek draagt dan ook geen nationaal, veeleer een Germaansch karakter, terwijl een buitengewoon warm coloriet en een vaak tot extaze opgedreven doch steeds door een verfijnde distinctie getemperde jubel er dikwijls een zuidelijken tint aan geven. — Nationaal getint zijn toch wel de twee vocaal kwartetten, het *15de eeuwsch bruiloftslied* en het heerlijk geestige *den uil*. Dat is wel de echte oud-Hollandsche boert, verjongd, verfijnd en tóch van echten stempel. In mijn omgeving begreep men niet waarom de menschen lachten, en waarom dit “flauwe ding” gekozen was! O, sancta simplicitas. Waar is de zin voor humor gebleven! De school van Cath. v. Rennes die de muzikale illustratie leert verstaan, is dus niet overbodig! Gelukkig dat de meesten den humor wel begrepen en dit unieke kwartet door Mevr. Noordewier-de Haan en de heeren v. Kempen en Zalsman voorgedragen – uitbundigen bijval schonken.

[herkomst niet achterhaald] (M.D.), september 1912:

Een hulde, treffender van eenvoud en waarheid als gisteren aan Alphons Diepenbrock gebracht werd, zag ik nog zelden. Geen grooter bewijs van dankbaarheid had men onzen grooten Nederl. componist ter gelegenheid van zijn vijftigsten verjaardag kunnen brengen dan door den geheelen avond aan de uitvoering zijner voornaamste werken te besteden, geen krachtiger sprekend eerbiedbetoon voor zijn genie heeft 't publiek hem kunnen geven dan door in zoo grooten getale te komen luisteren en genieten. — Na de *hymne* voor viool met orkestbegeleiding, door den heer Zimmermann met weelderige voordracht gespeeld, zong een kwartet bestaande uit de dames Noordewier-Reddingius en de Haan-Manifarges, en de heeren Jac. van Kempen en Gerard Zalsman op haast volmaakte wijze 2 liederen, een *15 eeuwsch bruiloftslied* en 't bekende *Den uil*, beide keurig in stijl en van groote geestigheid. Eigenlijk was het beter dat dergelijke kwartetten werden gedirigeerd. Althans 't laatste heb ik nog voortreffelijker (vooral 't refrein) gehoord van 't uitstekende a Capella-koor onder leiding van Hub. Cuypers.

Caecilia (v.M. [= S. van Milligen]), oktober 1912:

Een week later droeg het programma een bijzonder karakter daar het geheel was saamgesteld uit werken van onzen landgenoot Alphons Diepenbrock, die eenige dagen te voren juist zijn 50sten verjaardag had gevierd en aan wiens kunst daarom een geheelen avond werd gewijd. — Dit feit is allerwege met ingenomenheid begroet, omdat Diepenbrock zulk een bijzondere plaats als componist inneemt. — Na de bekende *Hymne* voor viool met orkestbegeleiding, schitterend gespeeld door onzen concertmeester Louis Zimmermann, droegen de dames Noordewier-Reddingius en De Haan-Manifarges, en de heeren Jac. van Kempen en Gerard Zalsman, twee vocaalkwartetten: *15e eeuwsch bruiloftslied* en *Den uil* voor. Deze werkjes, waarin de componist het naief-middeneeuwsch karakter ook in zijne muziek zoo sprekend heeft weten te leggen, en een fijn humoristisch tintje aan den ouderen zangkerkstijl heeft weten te geven (*Den uil*), werden door het begaafd viertal zoo voortreffelijk gezongen, dat een betere vertolking moeilijk denkbaar is. Wel is er aanmerking op gemaakt dat de humor niet genoeg tot zijn recht kwam, doch hier zou een te veel oneindig meer geschaad hebben dan deze reserve. [...] Moge Diepenbrock lang voor onze kunst bewaard blijven en ons nog veel schoons van zijne hand schenken.

1 dec 1912 Uitvoering van *Den uil* te Utrecht door het Acapellakoor onder leiding van Hubert Cuypers. Voorts staan op het programma: *Missa brevis* van Palestrina en werken van Hubert Cuypers, Gotfried Maan en Ed. Pothast.

Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad (J.S.B.B. [= J.S. Brandts Buys]), 3 december 1912:

Al de voortreffelijke eigenschappen van het koor werden overigens reeds afdoende vertoond in dit eerste nummer [*Missa brevis* van Palestrina]: de lenigheid van beweging en lijn, de verbluffende volheid van zuiveren klank, door deze weinigen bereikt, de zeer opmerkelijke vastheid en zekerheid. Verdere nummers konden den hier gegeven indruk alleen maar versterken. Want óók de behoorlijk-overdrijvende, en toch smaakvolle, fijne voordracht van Diepenbrock's meesterlijke *Den uil*, vertoonde datzelfde fond van gezond gevoel en sterke muzikaliteit. — Een magistraal, een bijna geniaal nummer; het laatst genoemde! Drastisch van typeerende kracht en uitstekend in het effect zijner antiquiseerende elementen!

8 jan 1913 Uitvoering van het *Oud paaschlied uit Twente* (“Christus is opgestanden”) en *Den uil* in de Grote Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door het Cuypers' a Capella-koor onder leiding van Hubert Cuypers.

De Tijd (v.d.M. [= Matthijs Vermeulen]), 9 januari 1913:

Diepenbrocks *Den uil* vormde een geestig slot. Welk een humoristische tenor-partij!

8 nov 1915 Uitvoering van *Auf dem See*, *Dämmerung* en *Den uil* in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door de Madrigaal-Vereeniging onder leiding van Sem Dresden tijdens het eerste optreden van dit koor. De drie werken vormen de slotnummers van het programma, voorafgegaan door twee koren van Ingenhoven; voor de pauze zestiende-eeuwse werken.

De Telegraaf (Matthijs Vermeulen), 9 november 1915:

Ook Diepenbrock had een goeden avond met zijn *Uil*, die geheel in de renaissancistische geestigheid gecomponeerd werd en zijn twee andere koortjes *Auf dem See* en *Dämmerung*, een beetje eclecticisch van stijl, maar in ieder geval even meesterlijk als alle buitenlandsch werk van deze soort en met zeldzame opvlammingen van schoonheid, vooral in *Auf dem See*. — Deze zijn onze bewonderenswaardige landgenooten en het toeval wil dat zij direct afstammen, zoowel Ingenhoven als Diepenbrock, van de nevelige verten der zestiende en zeventiende eeuwen, die het Italië der Renaissance beheerscht hebben. Deze oude muziek doorschrijdt de tegenwoordige wereld zonder twijfel zeer schimmig, maar hoe reëel voelen wij haar als een onontkomelijke traditie en hoe snel leven wij op in dezen klank als in klanken van ons. Er ontbreekt hier slechts een Maurice Barrès, om ons te waarschuwen tegen eene langere deracineering der muziek.

Algemeen Handelsblad (Ks [= Mr H.W.J.M. Keuls]), 9 november 1915:

Diepenbrock heeft treffender muziek geschreven dan de twee gisteravond uitgevoerde liederen op gedichten van Goethe, al waardeert men altijd de beschaafde bewerking. Van het volksliedje *Den uil* heb ik echter genoten, veel meer dan bij een vroegere uitvoering, wat waarschijnlijk lag aan de ditmaal zoo smakelijke voordracht, die den humor deed leven.

Nieuwe Rotterdamsche Courant ([S.A.M. Bottenheim]), 9 november 1915:

Ter afwisseling werd na de pauze de sprong tot het hedendaagsche gewaagd en wel naar muziek van een paar landgenooten: Jan Ingenhoven en Alfons Diepenbrock. Van Ingenhoven betrof het zelfs de eerste uitvoering van een tweetal gezangen, een geestelijk *O bone Jesu!* en een wereldlijk *Nous n'irons plus au bois*, op den bekenden tekst van Théodore de Banville. In beide is ter wille van een moeilijke en streng volgehouden chromatiek wel wat aan de klankschoonheid opgeofferd, maar de stijging in het laatste is van dien aard, dat men zich aan die bezwaren ontworstelt en zonder eenigen twijfel in opgetogenheid en geestdrift wordt meegesleept. — Dit is ook steeds het geval met Diepenbrocks satirieke compositie op het oud-Vlaamsche volkslied *Den uil*. [...] Het publiek, dat in grooten getale was opgekomen, gaf herhaaldelijk van zijn ingenomenheid blijk; het bracht den zangers en den

onvermoeiden leider tenslotte een ovatie. Ook Diepenbrock moest op het podium verschijnen.

Caecilia (v.M. [= S. van Milligen]), 15 december 1915:

Van de werken na de pauze, die heel wat meer van de intonatie en den samenzang eischen, heeft vooral *Den uil* van Diepenbrock, door de geestige, vrije voordracht den grootsten indruk gemaakt. [...] *Auf dem See* en *Dämmerung*, op gedichten van Goethe, waren interessante werkjes, doch in *Den Uyl* heeft hij toch iets gegeven dat sterker spreekt tot den hoorder, vooral nu het zoo geestig werd voorgedragen.

30 dec 1915 Uitvoering van *Auf dem See*, *Dämmerung* en *Den uil* in de zaal van het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht door de Madrigaal-Vereeniging onder leiding van Sem Dresden. De drie werken vormen de slotnummers van het programma, voorafgegaan door twee koren van Ingenhoven; voor de pauze zestiende-eeuwse werken.

Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad (J.S.B.B. [= J.S. Brandts Buys]), 31 december 1915:

[...] het typische oud-Hollandsche element, dat der grovere boert maar weinig kunnende gebruiken (zijn *Uyl* is veel meer Latijnsch Renaissancistisch van geestigheid), heeft hij in zich zelf dat eclecticisme nooit kunnen overwinnen. Zoodat zijn werken, de koren van gisteren, maar bijvoorbeeld ook zijn *Vondels vaart naar Agrippine* in de waardeering der toehoorders ook weer uiteenvallen in bewondering voor het schoone détail, voor de schoone componenten.

23 jan 1916 Uitvoering van *Auf dem See*, *Dämmerung* en *Den uil* in de Grote Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam door de Madrigaal-Vereeniging onder leiding van Sem Dresden, als laatste nummers van het programma, dat verder bestaat uit werken van Palestrina, Sweelinck, Waelrant en Verdi.

De Telegraaf (Matthijs Vermeulen), 24 januari 1916:

Ongeveer hetzelfde programma, dat Sem Dresden met zijn Madrigaal-vereeniging eenigen tijd geleden uitvoerde in de kleine zaal van het Concertgebouw, werd gisteren herhaald in de groote zaal. De dag was mooi van vochtig zonlicht en het publiek zat dus schraal tegenover het groote en leege podium, welks ruimte de acht zangers verzwolg. Maar de weg des roems is nog langer en moeilijker dan de weg der deugd en ik hoop, dat de Madrigaal-vereeniging haar teleurstelling te boven komt. Want ik hoorde zelden een zoo gecristalliseerde muziek als gisteren. De leegte en de holle stilte der zaal verstrooiden den klank en verminderden hem tot een wonderlijk broos, klaar en stralend geluid, waarvan de harmonie geheel nieuwe en ongekende schoonheid kreeg. Een gewone drieklank had iets verrukkelijks. — Er werd gezongen van Palestrina (fragmenten uit de *Missa brevis*), van Sweelinck, Gastoldi, Waelrant, Ingenhoven (*O bone Jesu* en het uiterst moeilijke *Nous n'irons plus au bois*), Diepenbrock (*Auf dem See*, *Dämmerung* en *Den Uil*), met verschillende onverwachte successen.

De Tijd (Theo v.d. B.[ijl]), 25 januari 1916:

Van Diepenbrock gingen drie nummers. *Auf dem See* met een mooie rhythmische uitbeelding van “Die Welle wieget unsern Kahn”, *Dämmerung*, waarin de componist op wondervolle wijze met zijn vier zangstemmen orkestraal kleurt en *Den uil*. Deze laatste compositie begint vrijwel bekend en... populair te worden. Gelukkig niet als Wagner in Amerika, waar de dames enkele leitmotieven hebben op de signaalhorens van haar automobielen, maar een populariteit, die liefde voor groote kunst beteekent. De geestige vertolking leed hier en daar door de snelle tempi.

Het Volk (A. [= J.F. Ankersmit]), 24 januari 1916:

Dit nieuw opgerichte a-cappella-koor gaf gistermiddag zijn eerste concert met een matige toegangsprijs en had daarmee een goed gevulde zaal getrokken. Het ensemble heeft in den korten tijd van zijn bestaan reeds een hoogte bereikt, die het verheft boven wat tot dusver op dit gebied in ons land bestond. [...] Na de pauze waren de moderne Hollanders Ingenhoven en Diepenbrock aan het woord. [...] Van Diepenbrock werden twee van natuurliefde doorgloeide stemmingstukjes op teksten van Goethe gegeven en het geestige *Uilen-lied* in den volks-toon.

27 nov 1917 Uitvoering van *Den uil* door de Madrigaalvereniging onder leiding van Sem Dresden in het gebouw van Kunst aan Allen te 's-Gravenhage.

Het Vaderland (A. d. W.[al]), 28 november 1917:

Den uil sloot humoristisch-virtuoos den avond.

1 okt 1919 Uitvoering van *Den uil* in het Concertgebouw De Vereeniging te Nijmegen door de Madrigaal-Vereeniging onder leiding van Sem Dresden als laatste nummer van het programma.

Nijmeegsche Courant (Jeanne Landré), 2 oktober 1919:

Dat eenige der coupletten van *Den uil* van Alphons Diepenbrock, den Amsterdamschen kunstenaar, werden gebisseerd, zal wel niemand verwonderen.

De Gelderlander (T.), 3 oktober 1919:

Ja wat was niet of minder mooi? Dat Diepenbrock's kolossale schepping *Den uil* zoo bedoeld is als de dames en heeren het zongen staat bij mij vast. Voor de uitvoering hiervan mijn ongeveinsde hulde. Hier was mede een verbazend moeilijke taak te vervullen. Na den hoogsten jubel van het “Amen, den uil viva!” geraakte ook het publiek in geestdrift, waarvoor Sem Dresden met een gedeeltelijke herhaling dankte. “Heb dank, kleine bent, en kom spoedig weer!”